

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Ob koncu leta. — „Zavezniki“ v Benetkah. — Izpembe so bile potrebne! — Ali so to naprednjaki? — Naš list. — 400 kron. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Listnica upravnštva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inzerat.

Ob koncu leta.

Z današnjo številko zaključuje „Učiteljski Tovariš“ svoje dvainštirideseto leto. V vseh teh dolgih letih se je vnemal za napredek šolstva in učiteljstva; ob njem so se zbirali najboljši možje našega stanu, in luči njih zaslug je deležen tudi deloma naš list. Zlasti v zadnjih desetih letih je bil ognjišče navdušenja in stanovske zaveznosti, bil je list, ki ni brezvplivno izvrševal svoje naloge, nego ki so ga ob raznih prilikah in neprilikah upoštevali in citirali tako naši prijatelji kakor naši sovražniki.

Nalogo, ki si jo je stavil, ko se je prelevil iz pedagoškega lista v šolsko-politiški list, je izkušal izvrševati in izvršiti z vso možato odločnostjo, boreč se v prvi vrsti proti največjemu sovražniku učiteljskega stanu in šolstva — proti klerikalizmu, ki se je tako globoko vkoreninil v naše slovensko ljudstvo in ki se je začel tako brezobzirno zaganjati ob temelje narodove izobrazbe, ob naše ljudsko šolstvo.

„Zavezniki“ v Benetkah.

Spisal Fr. Luznar.

(Konec.)

Drugi dan, nedelja, zbirališče kavarna Quadri na Markovem trgu. Tu smo si še enkrat ogrevali vtiske prejšnjega dne ter dražili one, ki so bili zvečer toli nepredvidni, da so z lučjo ob odprtem oknu privabili komarje v sobo, kateri so jih neusmiljeno opikali. V čast bodi beneškim komarjem — izkazali so se kot galantni kavalirji — dame so imele prednost.

Nekaj posebnega ima Markov trg podnevi, namreč jata golobov leta okrog ali poseda po tleh. Otroci prodajajo v zavitkih živež, kojega kupujejo tujci ter pokladajo drobnim živalcam. Ti golobi so tako krotki, da jedo iz roke, ali se vsedejo celo na ramo in glavo. Zvečer se razkrope po strehah bližnjih palač, osobito Markove cerkve.

V malih gručah smo se razkropili na vse strani. Nekateri so najeli vodnike, katerih je vse polno po Markovem trgu in ki jih spoznaš po plehnatem krilatemu levu na prsih. Tarifa za štiri osebe 6 lir, za večjo družbo 10 lir od 9. ure dopoldne do večera. Ob takih prilikah ni prijetna velika družba, kajti treba se je pokoriti večini in kar morda zanima mene, drugih ne, ter drve dalje in hočeš nočeš, moraš za

Kakršni so sotrudniki, tak je njihov list. In tako je tudi „Učiteljski Tovariš“ zrcalo našega učiteljstva, odmev njegovega mišljenja, glasnik njegovih želja, zagovornik njegovih pravic, branitelj njegovega ugleda. V prejšnjih letih so ga čitali zgolj njega naročniki, a še tu mnogo izmed njih samo površno; danes ga jemljejo v roke tudi drugi, ki ne sodijo v naš stan, ki pa se jim je zbudilo zanimanje za nas, za naše stremljenje, za naš napredek in za vse naše delovanje.

In znano je, da ni vse naše delovanje osredotočeno zgolj na delo v šoli. Stopili smo venkaj iz učilnic, in naše političke stranke so začele računati z nami. Na eni strani vidimo dobrohotnost, naklonjenost in podporo, na drugi nasprotovanja v vsi kristalizaciji, pa v novjšem času celo farizejsko licemerstvo in prihljeno lokavost. Tu nam pač ni še treba posebe poudarjati, kam se nagiblje — bolj rečeno — kam se je nagnila večina našega učiteljstva. Saj je bistvo napredne ideje baš združevanje z naprednimi elementi, in jako nelogično se nam zdi, da bi se naša napredni učitelj in na-

njimi. Najprijetneje je mala družba, kjer se radovoljno upošteva mnenje posameznika. Tega načela sem se držal tudi v Benetkah in ni mi bilo žal.

V že omenjeni palači Fondaco dei Turchi je mestni muzej jeden najbogatejših in najzanimivejših muzejev Italije. Tu se vidijo lepe zbirke starega orožja raznih narodov, zastav, trofej. Nadalje slike benečanske, laške in inozemske šole, potem krasni izdelki ženskih ročnih del, katerih se gospice tovarišice niso mogle dovolj nagledati, dalje razni rokopi, risbe, lesorezi in bakrorezi itd.

Ne daleč je Accademia di Belle Arti (akademija lepih umetnosti) odprta od 9.—3. ure. Ob delavnikih vstop 1 liro, ob nedeljah prost. V 23 velikih prostorih ima nebroj najimennitnejših umotvorov mojstrov iz časa največje slave in mogočnosti Benetk, kakor: Tiziana, P. Veroneškega, Tintoretta, Murana, Bellinija etc. skice Raffaella, Mihelangela, Leonardo da Vinci etc. Čas hiti in le površno je bilo mogoče vse pregledati. Najkrasnejši umotvor cele galerije je pač Tizianov: „Marijin vnebohod“, dalje istega „Žalujejo žene“ in „Marija gre v tempelj“. Znamenita slika, polna barv in življenja je Pavla Veroneškega „gostija pri zolnarju Leviju.“

Zanimivo je opazovati obiskovalca, ki stopi prvič v kako galerijo slik. V pričetku hodi od slike do slike in hoče vse natanko ogledati. Kmalu se mu utruje duh in oko, da na-

zadnjaški reakcionar v bratovskem objemu. Kar je v poslednjem primeru navidezne prijaznosti, to je v resnici zgolj resnično hinavstvo. Po „mostu za osle“ ne hodijo pametni ljudje, a tisti, ki so ga zgradili in sedaj vabijo z bobnečimi frazami one, ki jim je bil zgrajen, k sebi, so vse prej nego odkritosrčni ljudje.

Vzlic temu nas ni strah. Kar je politiško zrelega učiteljstva, stoji odločno na svojem naprednem stališču in bo stalo takisto v bodočnosti. A ta je naša! Naj majó ljudje še tako z glavo, nič ne pomaga: bodočnost je naša! Ako smo si priborili sedanost, ki nam je vendar prinesla zaželnega ugleda v precejšnji meri, ako smo si priborili to sedanost s težkim naporom, z vztrajno in premišljeno delavnostjo, z vero v svojo moč in s pametno samozavestjo, smemo trditi, da nam ne uide niti bodočnost, ki uresniči polagoma vse naše žle, ter nam da dostojno izpričevalo, da ni delovalo napred učiteljstvo vihravo in nepremišljeno, nego da je bilo njegovo delovanje programno, tako, ki sme računati na trajne uspehe. In samo s temi nam je pomagano! Hipni uspeh je samo omama, ki zadovoljuje politiške otroke, a ne zrelih mož!

Leto za letom se čistijo bolj in bolj naši značaji, in bolj in bolj izginja ljulika z naše njive. In to nas veseli. Od mogočnega debla odpadajo suhe in preperle veje, odpadajo na tla, kjer strohne in kjer jih pohodijo ljudje, a kar ostane vejevja ob deblu, to pije zdrave sokove iz čvrstih tal, da se širi na vse strani, mogočno in ponosno.

Razkropljeni smo po vseh krajih svoje domovine. Ni koč v hribih, kjer bi ne vedeli, da deluje učiteljstvo med narodom. Tudi v teh kočah v hribih in v palačah po mestih je že znana avtoriteta šole. Žarkom, ki sevajo iz nje, ne zapirajo več toliko vrat, kolikor so jih svoje dni. A da zraste ta avtoriteta v vsem svojem veličastvu, da se sklene tesna vez med šolo in domom — zato bomo še posebno zastavili svoje najboljše moči v bodočem letu, ko nam bo prva skrb, da si učvrstimo stališče v socialnem življenju, da nam bo na ta način delo v šoli lažje in uspešnejše.

zadnje od samega ogledovanja nič več ne vidi ter gre ravno-dašno mimo najlepših umotvorov. Tako sem naletel na dve koleginci, ki sta venomer ponavljali: o, kako je krasno, in hiteli dalje. Ustavim ju ter vprašam, kaj je tako krasnega, pa sta bili v očitni zadregi. Poizvedujem nadalje, če sta že videli to in ono sliko, pa sta odgovorili, da še nista prišli do njih. Močno se začudita, ko jih poučim o nasprotnem. Jaz ravnam drugače. Najprvo pregledam površno vse slike, potem pa pričnem znova ter se mudim le pri onih, ki so takoj v početku zbudile mojo pozornost.

Popoldne se podamo na otok Lido, kjer je ogromno kopališče Stabilimento di Bagni s 500 kabinami, restavracijo, veliko koncertno dvorano in lepo teraso na morje. Na Rivi degli Schiavoni smo se vkrcali na vaporeto — 60 cent. za tja in nazaj z vstopnino v koncertno dvorano, kjer je vsak dan od 4.—6. ure koncert kopališne godbe. Vozili smo se mimo javnih vrtov Giardini pubblici, delo Napoleona I., kjer je na večer vse polno občinstva, ter obstali v 12. minutah pred hotelom „Lido“. V salonu in na terasi je bilo polno najfinejšega občinstva, pod teraso peščeno obrežje, ki vodi polagoma v morje. Povsod naokrog polno življenja! Glasno vpitje in smeh dam v kopalnih oblekah — kopalnih hlače ne sme nihče rabiti — v družbi gospodov in otrok, valjajočih se v pesku ali plavajočih v odprtem morju doni od enega

Izjavljamo slovesno, da nam ne bo tudi v bodočem letu stal strah za hrbom in sedel na peresu, a niti samoljubna dobičkaželjnost ne pred očmi, ker vemo, da nismo zaradi sebe, nego da smo zaradi drugih! Zato bo tudi v bodoče naše delovanje tako, da se ne bo po nepotrebnem oziralo navzgor ali navzdol: po poti, o katerem smo preverjeni, da nas prvi in edini dovede do smotra, bomo stopali pogumno naprej, imajoč brez pre-stanka pred očmi samo interese celokupnega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva, torej onega učiteljstva, katerega glasilo je naš list.

Izjavljamo pa tudi, da bomo neizprosni v dostojni kritiki nasproti vsakomur, pa bodisi daje med nami, nad namiali pod nami, ki binam hotel kakorkoli rušiti z velikim naporom in z nemalimi žrtvami zgrajeno lepo stanovsko organizacijo, ali ki bi hotel vdinjati naše delovanje fabriški manipulaciji. Naši žulji, naše solze, naše znojne kaplje leže v vsem tem, kar imamo danes. Kdor ni nikdar izkušal, iz nič ustvariti nekaj, ta ne ve, kako visi človeku srce na tem, kar je del njegovega notranjega življenja, solnce nad njegovo žalostno eksistencijo. Zato pa bomo branili to, kar je našega, s svetim navdušenjem, neizprosno in pogumno, pa naj nas stane, kar že hoče!

Na drugi strani pa bomo skrbeli z mirnim delom in s stvarnimi razpravami za napredek šolstva: hvalili bomo to, kar se nam bo zdelo dobro in umestno, a grajali bomo vse, kar se nam bo zdelo slabo in kvarno. Dokler ostane za-upanje naših naročnikov na naši strani, toliko časa bomo mi zanje, a od njih zahtevamo, da nas krepko in moško podpirajo, tako bomo s skupnim delom stopali neustrašeno naprej, oprti na državni šolski zakon in na pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov.

V uvodnih člankih bomo pretresavali pred vsem aktualna vprašanja, ki sezajo v naše meso. Priobčevali bomo

konca do drugega. Kopališče je razdeljeno na dva dela, na desni za gospode, na levi za dame. Meji debela vrta, ki pa nikakor ne ovira, da bi ne zašla dama ali gospod v tuj revir. Z magično silo me je vleklo morje nase, nisem se dolgo ustavljal. Kmalu sem se gugal na zmernih valovih temnozele-nega morja.

Blizu Markovega trga je znana restavracija „Pilsner Bierhalle“ z malim vrtom. Proti večeru so bili zasedeni vsi prostori do zadnjega kotička in še so dohajali novi gostje. Tu se toči za beneške razmere še dokaj dobro plzensko pivo. Tudi kuhinja ni napačna. Skrb za večerjo prepustim natakarju z opomnjo, da se zanašam na njegov dober okus. Mož se je čutil zelo počaščenega. Res mi je postregel tako izborno, da sem bil prav zadovoljen. Priporočam v posnemanje, kadar radi raznih eksotičnih imen ne veste, ali ponujajo pečenko ali prikuho.

Zmračilo se je docela. Od Markovega trga done in zvone semkaj bujni akordi mestne godbe. Nisem imel ob-stanka. S prijateljem se podava na Markov trg — bumlat. Zopet se zgrinjajo množice najelegantnejšega občinstva iz vseh delov mesta na trg, kjer so se vršile nekdanj najsijajnejše slavnosti in veselice, zopet se popeva stara pesem, ki ostane vedno nova pesem večne ljubezni! Zaman sem (se oziral po tolikanj slavljениh italijanskih krasoticah. V Be-

nadalje članke, razpravljajoče o narodni, praktično-slovanski vzgoji, o delovanju slovenskega in sploh slovanskega učiteljstva in o delovanju drugorodnega učiteljstva, o preosnovah šol, učiteljskih in drugih učilišč, o delovanju naših javnih zastopov in korporacij, sploh o vsem, kar je v tesnejši ali rahlejši zvezi s šolo in učiteljstvom, s šolo in domom. Razkrivali bomo neusmiljeno žalostne socialne razmere, ki vladajo splošno po naših pokrajinah, topli bomo one, ki trgajo šolo od hiše, otroka od učitelja, učitelja od veselja do dela, a neprestano bomo kazali na kričečo krivico, ki trpi pod njo vse učiteljstvo, na krivico neoprostljivega preziranjā § 55. drž. šol. zakona!

To je naš program za bodoče leto! Vsega nam seveda ne bo mogoče storiti, ker je to gigantiško delo, a tudi mi imamo poleg urejevanja in pisanja lista druge, težke dolžnosti. Vse tiste, ki mislijo dobro in pošteno, vabimo, naj stopijo v naš krog bodisi kot sotrudniki ali kot naročniki. Naj se zbere okolo „Učiteljskega Tovariša“ tudi v bodočem letu lepo število resnih, delavnih, za napredek šolstva in učiteljstva vnetih mož!

Izpremembe so bile potrebne!

Mnoge izpremembe zadnjega časa na šolskem polju napravile so med učiteljstvom razburjenje.

Izdani so bili odloki, ukazi itd., kateri so spremenili nekatere, do sedaj v praksi obstoječe stvari.

Med prvimi izpremembami je bila odprava nekaterih poukaprostitih dni. Za božične počitnice določili so se samo trije dnevi. Od sv. Štefana do Novega leta se mora poučevati. Dalje se ima poučevati na dan sv. Alojzija, tri dni križevega tedna, sv. Marja dan in ob sejnih.

Vse to je bilo do sedaj prosto. Izmed vseh teh dni se mora izvzeti božične počitnice, katere niso nikakor upravičene, da se skrajšajo. Te počitnice so nekaka tradicionalna ustanova za okrepčanje duha učencev in učiteljev.

Če se ne motimo, dela Kranjska izjemo med drugimi kronovinami, v katerih je prosto. Za ostale dni je pa deloma prav, da se vrši pouk. Poskrbeti bode še, da se bode to

netkah nisem videl nobene. Pač ima večina Benečank ognje-vite temne oči in goste črne lase, zavite v visoki frizuri, ali suhotna, vela lica in medla telesa.

Naš parnik odbaja o polnoči, do tedaj je še precej časa. S prijateljem jo mahneva v neko trattorijo, kjer so točili izborna laška vina. Tu sva pri kozareh pristnega „Chiantija“ ogrevala vtiske zadnjih dni, nazdravljala drug drugemu, ne pozabivši lepih Slovenk, z zatrdilom, da napraviva ob prvi priložnosti zopet izlet v Benetke. Prav židane volje sva se zadnja prigugala na parnik.

Polnočna ura odbije! Parobrod trikrat zapiska, kolesa se zasučejo, voda zašumi in — na poti smo v Trst. Ozrem se nazaj. Pred mano se razprostirajo Benetke, razsvetljene od tisoč in tisoč električnih lučic. Krasen pogled! Parobrod hiti vedno urneje dalje. Hladen veter pihlja z morja in dela visoke valove, ki se peneč razbijajo ob parnik. Ta se ne zmeni veliko zanje, marveč hiti dalje v črno noč. Še en pogled nazaj! Le posamezne lučice se še razločujejo ter kažejo, kje stoje Benetke. Tudi te se bodo zdajzadaj skrile, in obdajala nas bo temna noč, brez lučic, brez meseca, brez zvezd.

tudi energično izvrševalo; zakaj prepričani smo, da bode prišlo navskrižje na te dni med voditelji šol in kateheti. Slednji bodo zahtevali, da se šolska mladina vdeleži maše in procesij ter s tem dá nekako dosedaj upravičenje, da je tisti dan prost, če se otroci vdeležijo takih duhovnih vaj. Temu novemu odloku bode treba dostaviti, da je učiteljstvo odvezano, vdeleževati se kot nadzorstvo pri teh opravilih. Ponekod so prosti dnevi o semnju upravičeni, zato naj bi se dalo takim krajem izjemoma prosto.*) Ker so ti dnevi za napredek v poučevanju določeni, se strinjajo vsi za šolo vneti učitelji s tem. Pravilna je tudi določba za točno vpisovanje in začetek šolskega leta in razdelitev ubožnih knjig ter drugih potrebščin.

Glede ponavljalne šole bi se dalo mnogo napisati. Gotovo se dobi nekaj ur več, če se ista začenja z vsakdanjo šolo vred v septembru. Vendar pa je ravno ta in naslednji mesec oktober največ kmetkega dela in bode pouk v ponavljalni šoli zelo nereden. S tem, da bode to podaljšanje ponavljalne šole pouku nekaj v korist, bode pri ljudstvu (kmetu posebno) z nevoljo in mržnjo sprejeto. Dvema gospodoma je težko služiti.

Hospitacije so tudi nekaj razburile učiteljstvo, kakor tudi formalne stopnje. Vendar pa ni stvar tako huda, kakor so si nekateri takoj predstavljali. Posebno starejše učitelje so formalne stopnje nekoliko zastrašile, češ, to je nekaj novega in strašnega. Ko se je sleherni prepričal, uvidel je, da so iste že dosedanja metoda skoro vsega (tudi starejšega) učiteljstva, le da so iste bolj markantno zarisan načrt sistematičnega poučevanja. Nekoliko preveč hrupa so delali pri tem tisti, ki so formalne stopnje z nekako bombastično glorio napovedovali. Hospitacij pa mora biti vesel vsak napreden učitelj, bodi star ali mlad. To so sveže cvetke na ljudsko-šolskem polju.

Dnevnikarji so v drugih deželah n. pr. na Štajerskem že tudi upeljani. Želeti je le, naj bi se isti ne smatrali za neko birokratično napravo, temveč kot učni pomoček. Od dobrega učitelja naj se ne zahteva strogo dnevnika, slabi ga naj napravljajo. To so vse novotarije, katere so porabili nekateri ljudje, da bi učiteljstvo umetno razdvojili v nezadovoljne in zadovoljne ter prve porabili za svoje politične namene.

Oblasti, ki so vse te prenapredbe uvedle, so utemeljile njih potrebo s tem, da stoji Kranjska za drugimi deželami v ljudskem šolstvu. In to je bila njih dolžnost, storiti kaj v izboljšanje. Dolžnost pa je nadalje tudi, izboljšati druge stvari, katere so ostale še do danes neizboljšane. Poznamo namreč še mnogo nedostatkov. Odpravijo naj se zasilne šole in namesto njih naj se nujno ustanove prave šole. Jednorazrednice naj se razširijo in tudi večrazrednice! Toliko zasilnih šol ni nikjer kakor na Kranjskem, ki pa vendar stanejo učne moči pri teh šolah okrog 15.000 K, ne vračunši opravo in vzdrževanje istih.

Na Spod. Štajerskem ni niti toliko jednorazrednic (33), kakor pri nas teh zasilnih in ekskurendnih šol (50).

Statistika tudi naznanja, da ni nikjer toliko zamujenih dni, kakor na Kranjskem. Zato naj se tudi stori kaj, da število zamud docela izgine, ali se vsaj izdatno pomanjša. Pristojne oblasti naj zato strogo postopajo pri naznanjenih zamudah in s tem bode mnogo pomagano. Če se vse to do-

*) Če se pokaže potreba, je v dan sejma lahko prosto in se ta dan nadomesti prvi četrtek po sejmu, ali pa ob kaki drugi priliki. Uredn.

datno k dosedanjim naredbam korenito izpremeni, ne bomo čuli vedno samih tožb o šolstvu.

Končno pa še omenimo jeden nedostatek, ki pa je največji med nedostatki, namreč slabo plačano učiteljstvo. Vsem stanovom se izboljšuje gmotno stanje in se jim olajšuje delo; le pri učiteljstvu se vrši ravno nasprotno. Vedno večje zahteve in odgovornosti, a za vse to tako nedostojno mala plača. Kedaj bodo pač merodajni gospodje izprevideli tudi to perečo zahtevo, ki ima neposreden stik s poučevanjem?! Kako naj uspešno in z veseljem poučuje učitelj, ki ima bridko nalogo, živiti precejšno družino ter je vsled tega primoran, izgubljati svoje duševne moči in sile v postranskih službah? Pošteno plačano učiteljstvo hode izvrševalo z večjim uspehom svojo nalogo, kakor pa se stradana masa izmučenih bitij! Dostojne plače bodo odpomogle tudi pomanjkanju učiteljskih moči. Kdo pač bode imel voljo in veselje, stopiti v stan, ki n nalaga mnogo težkega dela, pri tem pa obeta malo plačila.

Merodajni krogi naj tedaj tu navedene tožbe temeljito uvažujejo pri svoji šolski misiji, potem bode tudi učiteljstvu omogočeno še uspešnejše zastaviti svoje moči in ljudsko šolstvo se bode dvignilo na višek, kateri mu je potreben.

Tu napisano mnenje vlada splošno med učiteljstvom. Le tisti, ki si žele „starih in dobrih časov“ nazaj, grme proti vsaki preosnovi ljudske šole.

Hribovski.

Ali so to naprednjaki?

V teku par mesecev so se zatekli nekateri učitelji v uredništvo „poštenega“ katoliškega „Slovenca“, ki so napisali nekaj člankov o šoli in učiteljstvu. Podpis teh člankov je bil: Napreden učitelj. Že to, zatekati se v časopisje podobnega kalibra, ki želi potisniti šolo nazaj v leto 1868, je odmiikanje od naprednega stališča, potem naj pa bodo dotični naprednjaki (I, II, III.) Peter ali Pavel.

V omenjenih člankih kritikuje namreč tak „napreden“ učitelj naredbe in ukaze, ki so bili izdani za napredek na ljudsko šolskem polji. To je višek konfuznosti takih naprednjakov. Če pa so dotični storili to iz osebnih ozirov, ker so bili morda kakorsibodi skrajšani, kaže pa to osebno onemoglost, ko si hočejo za svojo osebo na rovaš vsega učiteljstva pomagati. Ni nam mogoče tukaj ponoviti vseh točk, ki nas ločijo od tiste stranke, h kateri so se zatekli „napredni“ učitelji. Povdarjamo le, da vsak učitelj, ki se na katerikoli način bliža in posluša te stranke, izobčuje samega sebe iz vrste naprednega in mislečega učiteljstva. Naprednost in mišljenje pa sta stvari, brez katerih si ne moremo misliti učitelja. Mi smo doživeli že toliko napadov od te stranke, da nam jih ne izbrišejo, če potočejo morje hinavskih solza in nam obljubijo najgorostašnejše dobrote. Mi smo v očeh te stranke prokletstvo na ljudstvo, najslabjši ljudje v vasi, zapeljivci dobrega ljudstva itd. Nad udi našega stanu so vihteli že najbolj trnjevo palico in če tudi ponujajo sedaj belega kruha, imajo za hrbtno še vedno skrito trnjevo, s katero bodo oplazili vsakega, ki bode jedel iz njih roke. Skušali so na vse načine, da bi nas spravili zopet pod svojo oblast in onipotenco, a videč, da ne gremo več v njih jarem, nagnali so nas s pons asinorum. Preganjali in blatili so že vnebovpijoče razne Dimnike, Jelence in Gangelne, Rojine, Gärtnerje, Žirovnike itd., ki bi bili sicer od njih oboževani, če bi izdali našega stanu program. Sedaj pa se novodobni

„napredni“ učitelji zatečejo po pomoč ravno k tem, katerim veljajo vsa ta dejanja. Klerikalna stranka je pripravljena učiteljstvu tako deliti pravice, kakor je v živalski pravljici razsodila lisica petelinu in zajcu, namreč — snedla je oba. Ravno tako bodo možje okrog „Slovenca“ razsodili med naprednimi in nenaprednimi učitelji. Zato dajemo vsem tovarišem dober svet, če se komu kaj neljubega v stanovskem oziru zgodi, naj išče razsodnikov pri odkritosrčnih prijateljih šole in učiteljstva, ne pa pri zakotnih pisarjih klerikalne stranke. Tistih par imenovanj v Ljubljani je napravilo toliko prahu in kričanja, kakor bi bili vsi prizadeti učitelji obsojeni v smrt ali najmanj v dosmrtno ječo. Prepričani smo, da se ni zgodila tako silna krivica, ker vsa mesta v Ljubljani so dobili najvrlejši med vrlimi učitelji. Dragi tovariši! Koliko je učiteljev po deželi, ki službujejo že tudi polovico svojega življenja pri učiteljstvu in vendar ne kriče in ne mahajo z rokami ter ne vpijejo, da se jim godi krivica. In mnogi izmed teh so tudi izvrstni učitelji. Je pač tako, vsi ne moremo biti v Ljubljani in tudi vsi ljubljanski učitelji ne morejo biti voditelji. Omike in izobrazbe je treba tudi na deželi in tu še več. Zato mora tudi na deželi ostati še kaj dobrega blaga. Posebno tistim nezadovoljnim, ki še niso bili nikdar na deželi, polagamo na srce, da niso podedovali pravice, biti samo v Ljubljani in nikjer drugje. Mi smo mnenja, da bi moral vsak učitelj nekaj let službovati na deželi, ker le potem bode marsikdo, ki sedaj ošabno nos viha pred kmetavzarskimi učitelji, vedel iste prav ceniti. Končno pa vprašamo še nekaj naše nezadovoljneže, ali res upajo v klerikalni stranki doseči „namišljeno“ pravico in pa, ali res postopa sedanja oblast pristransko, in sicer tako pristransko, kakor nikjer drugje!? Hodite gledat v stolno mesto Dunaj, kako tam dele nepristransko učiteljska mesta! Če bi bila zadnja imenovanja vsa pristranska, ali je to li 1% tiste nepravčnosti, katero deli Lueger na Dunaji?

Rekli bomo tudi nekaj, kar nas spominja neke Luegerjeve izjave. Tudi pri nas mora nastopiti praksa, brez izjeme vse tistim učiteljem, ki podrepujejo klerikalni stranki, ki je do korenin zagrizena nasprotnica šoli in učiteljstva, onemogočiti, da dobi uplivna mesta. Zato polagamo na srce vsem, ki imajo odločati, komu naj se da kako mesto, da se ravnajo po Luegerju, ki je luč krščanske pravičnosti. Potem bode pravilno, če se vzame merilo po tem najboljšem katoliku v Avstriji.

Naprednjak I.

Naš list.

(Dopis s Štajerskega.)

Živa istina je, kar trdi g. J. U. v zadnji številki „Učit. Tov.“, da naš šolsko-politični list ne zadovoljuje vseh naprednih učiteljev, istina pa je tudi, da ne gre pripisovati krivde g. uredniku. Vsak list se ravna po svojih čitateljih in tudi mi imamo list, kakoršnega zaslužimo. Če drugega ne, zakrivili smo mnogo s tem, ker smo tako dolgo molčali.

Bilo se je pa tudi težko oglasiti. Kdo pa se je nadjal, da bi hotel g. urednik priobčevati kolikor toliko tudi proti sebi naperjene članke in vrhutega smo se bali, da bi z javnim kritikovanjem ne škodili več, kakor koristili. A ker je prišla stvar v tek, recimo jo naprej, da pridemo hitreje do konca. Prav je pa, da se je izprožilo to vprašanje, ker bo našemu listu gotovo v korist.

Kakšenega lista si torej želimo?

„Učit. Tov.“ naj bi bil samo šolsko-političen list. On bi naj razmotrival samo tista šolska in stanovska vprašanja, ki niso z izvrševanjem našega poklica v neposredni zvezi, ocenjeval bi naj politične predloge in sklepe raznih korporacij s šolskega stališča, prinašal naj bi tudi iz drugih dežel notice, ki osvetljujejo, kako se tam šolstvo pospešuje ali ovira, dokazoval bi naj koristi napredka itd.

V svojih uvodnih člankih pa bi nas naj sistematično poučeval in vzgajal v krepki stanovski samozvesti in celoskupnosti. Razjasnjeval bi nam naj naše pravice ter nam kazal pota, kako jih dosežemo.

Našim poslancem bi naj dajal navodila, kako jim je postopati, če hočejo šoli koristiti, a okrcal bi jih tudi naj, ako toinono opuste, kar bi se bilo lahko storilo šoli in sploh napredku v prid.

Kratko, „Učit. Tov.“ naj bi bil sredotočje vseh šolsko-političnih razprav, on naj bi bil list, kojega bi moral vsakdo brati, ki bi se zanimal za šolska vprašanja in za narodni napredek, on naj bil pa tudi list, kojega bi se moral bati vsakdo, kdor bi vedoma ali nevedoma oviral šolstvo in napredek, ali pa bi se neopravičeno zaletaval v zavedno in pošteno učiteljstvo.

Torej možatega, neustrašenega, pa tudi olikanega zagovornika prosvete sploh, posebno pa šole in trudoljubnega učiteljstva si želimo, a radi bi imeli tudi dobrega učitelja in prvoboritelja, ki bi nas krepko družil v boju za našo sveto stvar.

Kako pa dobiti tak list?

Da zahtevamo mnogo, radi priznamo, priznamo pa tudi, da nam ena sama oseba takega lista ne more podati, posebno, pa ne, če more ista še zraven uredovanja opravljati vsakdan trdapolno službo učitelja. Kdor bi nam hotel podajati tak list, moral bi prelistati in preštudirati marsikatero knjigo, prebrati bi moral skoraj vse šolske in vse važnejše politične, pa tudi znanstveno strokovne liste, vse tozadevne brošure in druge publikacije i. t. d. On bi moral pa tudi mnogo potovati po domačih in tujih deželah, da z lastnimi očmi spozna razne odnošaje, ki pospešujejo ali ovirajo šolstvo in napredek in vrhutega bi moral voditi obsežno korespondenco, t. j. moral bi imeti mnogo sodelavcev, ki bi mu poročali iz raznih krajev. Pri vsem tem pa bi moral skoraj popolnoma pozabiti na sebe in na svojo družino, ker le tako bi vzmogel ogromno delo: urejevanje in izdajanje res uzornega šolsko-političnega lista.

Ni mi znano, če imajo kje takšen uzoren list, a znano mi je, da ga mi nikdar ne dobimo, ker ga ne moremo. Mi ne moremo primerno plačevati dela in truda, ki ga tak list povzroča. Pomagati si moramo torej drugače, kakor store to bržčas tudi drugod, — združiti se moramo in vsi moramo skrbeti, da ne bo manjkalo listu primerne gradiva — Dosedaj smo samo zahtevali in grajali, tuintam smo tudi odpovedali naročnino, če nam kakšen članek ni ugajal — pa mirna Bosna.

Zahtevali smo dober list od urednika, a niti pomislili nismo, kako ga naj ustvari on, ki ni niti senca znanega šušteršiča, kojemu baje pomaga sam sv. Duh. Niti pomislili nismo, da je naš list naše zrcalo, da je sramotno za nas vse, ne pa za urednika, ako list ne izpolnjuje svoje naloge in da bi izpodkopalisamisebitla, če bi moral list radi „Ueberfluß an Abonnenten-

mangel“ životariti ali celo prenehati, kar bi se pri naši brezbriznosti tudi lahko zgodilo.

Pomagati moramo torej vsi, a pritem potrebujemo vodstva. Vodstvo pač mora prevzeti urednik sam. On si mora organizirati krdele sodelavcev. Sam pozna že gotovo lepo število zmožnih tovarišev, naj jih skuša pridobiti za sodelovanje. Nekaterim bi lahko podal celo teme, koje bi naj rešili, drugi bi mu pa naj poročali o določenih stvareh. Nekateri stičejo radi po raznih listih, ti bi naj delali kratke notice za naš list, drugi radi potujejo in bi torej lahko pripomogli s spomini iz svojih potov, tretji radi tuhtajo, kake so šolske razmere v tujih deželah, četrti zopet pridno prebirajo poročila o raznih parlamentih itd. Vse te bi naj g. urednik — seveda, kolikor so mu osebno znani — pridobil za svoj list.

A ne samo urednik, tudi vsak drug zaveden učitelj moral bi dobivati našemu listu primernih sodelavcev in kmalo bi prenehale tozadevne tožbe.

Navadimo se sledečega postopanja: Predno obsodimo list, vprašajmo se: „Koliko sem pa storil jaz že zanj?“ In če ne vemo drugega odgovora, kakor: „Plačal (ali pa mogoče tudi ne) sem naročnino,“ bodimo tiho in potrudimo se, da ustrezemo tudi na drugo stran. — Če potem tudi list vsega ne vporabi, nas naj to ne moti, vsaj vemo, da ima v čem izbirati. Na delo torej!

Končno še par besed k predlogu, da se naj pridobijo listu tudi deželni uredniki. Predlog ni napačen, a predno se izvede, mora biti lista toliko, da se bo dal deliti na primerno velike predale, a v to mora biti napred mnogo naročnikov in potem mnogo gradiva. Ko se to doseže, izpregovorimo tudi o tem predlogu natančneje.

Za sedaj pa naj stori vsak zaveden učitelj sledeče: Nabiraj ob novem letu „Učit. Tovarišu“ novih naročnikov in zalagaj ga z gradivom, ali pa pridobi druge sodelavce; oglasi se v dostojni obliki pri uredništvu, ako ti v listu kaj neugaja, a ostani mu zvest!

Le z delom, navdušenim in požrtvovalnim delom, ustvarili si bomo list, kakoršnega si želimo in ki bo nam in vsemu naprednemu učiteljstvu v čast. Na delo torej!

400 kron.

(Dopis z Gorenjskega.)

Kaj neda, čuden je naslov pričujočemu članku! Vendar je treba, da si to „velikansko svoto“ ogledamo ravno sedaj o novem letu, osobito pa še letos, ko med učiteljstvom tako vrvi vsled hujskanja od gotove strani. Teh 400 K je namreč plača šefredakterja našega stanovskega lista, urednika „Učiteljskega Tovariša“. Navada je, da se plačuje od tiskane vrstice vsaj po 4 vinarje honorarja. Ko smo izračunali, koliko pa donese uredniku „Tovariša“ vrstica, smo našli jako imeniten razložek — kajti vrstica „Učiteljskega Tovariša“ nese uredniku nič manj kot 14 vinarja. Seveda je potem primoran urednik spisati sam vse članke, ko dobi tako masten honorar! O Bože mili! Takih misli mora biti le oni, ki še nikdar ni spisal ne ene tiskane vrstice, kamoli uvodnike, katere je treba študirati, ker morajo podajati kaj temeljitega, ker jih ne bero sami učitelji. Ako pa odštejemo korekturo lista, za kar bi gotovo plačevali 120 kron, ostane za vrstico pisanega le bori vinar. Ko bi onim nezadovoljnem ponudili vinar od vrstice, razžaljeni bi nam obrnili hrbet.

Kdor je imel le količkaj pogleda v kako uredništvo, ve gotovo, da urednik ni primoran pisati samo to, kar se tiska v listu, ampak mora pisati marsikako pismo, katero je v zvezi z uredništvom. Kolikokrat je treba prevročekrvne dopisnike pomirjevati, da list ne pride v konflikt s postavo; koliko potov mora storiti, da dobi hitre in dobre informacije i. t. d. Lahko bi našli še mnogo, mnogo težav in križev, ki tarejo urednika, a upamo, da pametnim in razsodnim kolegom zadostuje navedeno.

Vrnimo se pa še enkrat k tistim bornim 400 kronam. Ta svotica niti ne odvaga škode, ki jo trpi urednik na svojih osebnih koristih. Izmed učiteljstva pač nihče ni v takem položaju, da bi mu ne bilo treba skrbeti za svojo družino in jemati nanjo ozir. — Od kolege-urednika pa nikakor ne smemo zahtevati, naj uniči svojo eksistenco in eksistenco svoje družine! To od naše strani ne bi bilo kolegijalno. Kdor pa misli, da mora urednik žrtvovati sebe in svoje — naj se na plan — sedanji urednik mu bode gotovo z veseljem prepustil težavno breme.

Pri drugih listih imajo uredniki ne le veliko materijelno korist, ampak tudi moralno podporo — pri „Tovarišu“ pa niti eno niti drugo. — Edino plačilo je samozaveza, ki pravi uredniku, da je **delal za svoje kolege**. Roko na srce in recimo: malo je takih ljudi med nami. Pač ima prav naš štajerski kolega, ki pravi, da smo sami krivi, ako „Tovariš“ ne donša ušesnih uvodnikov. Vsak učitelj in učiteljica naj spiše po en uvodnik vsako leto, in „Tovariš“ bo preskrbljen z njim kar za 16 let naprej. Gospoda, na delo torej!

Saj ni težko spisati 36 člankov na leto, kar se zahteva od urednika, kamoli vsakih 16 let en članek!!! Ako bi vsak tovariš storil le eno stotino tega, kar zahtevamo od našega urednika, smelo trdimo, da bi svet občudoval nas in naš list. Dokler bomo le spali in le čakali, kaj bode urednik napravil, dotedaj pa se bijmo na prsa in kličimo: „Mea culpa, mea culpa.“ Najboljši dokaz, da je urednik našega lista pravi mož, je pa dejstvo, da nasprotni listi vedno pišejo — da se je odpovedal uredništvu. Oni namreč to vedno žele, zato pa se tudi s tem vedno tolažijo. Naj se še kdo oglasi! Več glav več vé, več oči več vidi!

Društveni vestnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zborovalo je dne 7. grudna t. l. pri obilni vdeležbi v Celju po tem-le dnevnem redu:

1.) Gospod predsednik pozdravi prisrčno navzoče društvenike ter izrazi veselje, da sta našemu društvu na novo pristopila dva uda, in sicer g. Zagoričnik, vpok. nadučitelj v Celju in g. Valenčič, učitelj na celjski okoliški šoli; čestita gospicam Lehner, Gregorin in Zupanek na dobro prebitem sposobnostnem izpitu.

2.) Pevci odpojo z dobrim uspehom čveterospev „Oblačku“.

3.) Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in se sprejme s pristavkom, da se je učiteljstvo preziralo pri vabilu k prvemu zaupnemu shodu.

4.) Društveno zadeve: Pri sestanku predsednikov sloven. učiteljskih društev dne 2. listopada povdarjajo vsi potrebo snujoče se „Zaveze slov. učiteljskih društev na Spodnjem Štajerskem. Ustavni shod skliče se na 6. prosinca 1903. Tovariš Knaflič kliče o priliki preselitve v Gorico vsem društvnikom prisrčni „z Bogom!“ Dopis g. Skalovnika iz Blance se vzame na znanje. Od neke strani smo slišali, da se nekdo zgraža nad tem, da se v našem društvu preveč politizira.

Kdor ne vidi potrebe šolske politike, naj javi gosp. predsedniku, kakšen predmet iz metafizike ali kake druge modroslovne vede, ustreglo se mu bo drage volje. Da bi se pa bavili z učnimi slikami in poskusi, zdi se nam vendar nekoliko — prenaivno.

5.) Predlogi: a) Po nasvetu tovariša Voglarja se naroči društvo na „Slovana“; b) Glede zborovanja dne 2. listopada vsacega leta naj prihodnji odbor uvažuje okolnost, da se o Vseh svetih ne zboruje.

Prihoduje zborovanje, s kojim bode združen ustanovni shod „Zaveze“, vrši se dne 6. prosinca 1903.

Ivan Kvace, tč. tajnik.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“, list s podobami za mladino, ima v zadnji letošnji številki sledečo vsebino: „Deveti kralj“ — pesem O. Zupančič. „Vile“ — pesem Franc Žgur. „Maličkova nezgoda“ — pesem O. Zupančič. „Moja sestra“ — spisal Vojanov. „To ga je zmodrilo“ — spisal Ivo Trošt. „Slovanske pravljice“ — priobčuje Nik. Vrhov. „Krmar“ — pesem C. Logar. „Ako ti ni vseč — pa ne poslušaj!“ — priobčil C. Logar. „Tam v oblakih“ — pesem Andr. Rapé. „Prevara“ — pesem Devimira. „Ded odpró sedaj omaro“ — pesem A. Rapé. Drobiz.

„Slovan“, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je začel izhajati v Drag. Hribarjevi tiskarni v Ljubljani. Prva številka je nas kar naravnost presenetila. Vsebina in slike lahko tekmujejo z enakimi listi večjih in na višji stopinji kulture stoječih narodov. Če smo zadnjič rekli, da je „Ljubljanski Zvon“ najboljši slovenski mesečnik, pa trdimo danes, da je „Slovan“ najlepši slovenski mesečnik. Oba lista kar najtopleje priporočamo slovenskemu učiteljstvu. — Urednik „Slovana“ je zaslužni slovenski pisatelj g. Fr. Govékar. „Slovan“ velja za celo leto 12 K, za pol leta pa 6 K. Naročnina se pošilja upravnistvu „Slovana“ v Ljubljano. „Ljub. Zvon“ dobiva učiteljstvo za znižano ceno 8 K na leto, mogoče, da se tudi pri „Slovanu“ doseže znižana naročnina.

Diagrami hrošča in metulja (zgornja in spodnja stran), katere je po navodilu c. kr. okr. šol. nadzornika A. Maierja kar najlepše izvršil umet. slikar g. Vinko Novak (Breg št. 16), se dobivajo podoba prilepljena na lepenki in s pripravo za obešanje po 4 K. Pri obravnavi majnikovega hrošča in glogovega belina so ti diagrami res izvrstno učilo. Ta najnovejša štiri učila šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom prav toplo priporočamo.

Mali vitez Pan Volodijevski. Zgodovinski roman. Spisal H. Sienkiewicz, je začel poslovenjen izhajati v Kleinmayrjevi zalogi. Cena snopiču 40 h.

Tisoč in ena noč. Pravljice za mladino, s podobami v barvotisku so izšle v Schventnerjevi založbi. Lično vezana knjiga je kaj pripravno darilo pridni mladini kot božični in novoletni dar. Pa tudi v nobeni šolarski knjižnici ne smemo pogrešati teh lepih pravljic.

Vestnik.

Učiteljske vesti na Štajerskem. Umrli je v Zavrču učitelj g. Fr. Pristernik. — V stalni pokoj je stopil nadučitelj pri Sv. Martinu v Rožni dolini g. Anton Lajnšič. — Nadučitelj pri Sv. Kunigundi na Pohorju je postal g. Josip Močnik. — Gosp. M. Majcen od sv. Duha v Ločah je imenovan v Rajhenburg.

Veledušen dar. Preblagorodni g. dr. Miroslav Ploj, dvorni svetnik in državni poslanec na Dunaju, blagovolil je poslati podpisanemu vodstvu po poštni hranilnici povodom svoje poroke 50 K za božičnico ubogim učencem. Za ta blagi dar se najprisrčneje zahvaljuje imenovanemu gospodu šolsko vodstvo v Ptujski okolici. Ivan Kankler, nadučitelj.

Hospitacije. Ljubljansko učiteljstvo je imelo zadnji čas zopet dve dobro uspeli hospitaciji. Meseca novembra je po- učeval učitelj Ivan Bernot o ogljikovi kislini in meseca decembra pa učitelj Matija Janežič o raztez- nosti teles.

Božičnica ubožnih otrok ljubljanskih šol. Že več kakor četrto stoletja je v Ljubljani navada, prirediti ubogim šolskim otrokom božičnico. Zgodilo se je to tudi letos. Obda- rovanje se je vršilo dne 14. t. m. dopoldne v telovadnici I. mestne deške ljudske šole. Božičnica se je imenitno ob- nesla. To je zasluga neumorno delujočega odbora, v katerem so g. cesarski svetnik Murnik, gospa dr. Tavčarjeva, gospa Premkova in gospodične Josipina Kleinova, Jelica Lozarjeva in Julija Premkova. Poleg teh se je za to plemenito delo zavzelo še mnogo drugih dam in meščanstvo se je radovoljno odzvalo človekoljubnemu pozivu ter prispevalo za prireditev božičnice. Bil je dan iskrenega veselja za obdarovance in njih rodovine. Obdarovanih je bilo 240 šolskih otrok z oblačili in jestvinami. Božičnice so se udeležili gospod deželni predsednik baron Hein, kanonik gosp. Kalan, ravnatelj gosp. Levec, okrajni šolski nad- zornik gosp. Maier, magistratni tajnik gosp. Lah, mnogo gg. učiteljev in mnogo staršev obdarovanih otrok. Božičnica se je začela z govorom nadučitelja gosp. Gabrška, ki se je zahvalil odboru in vsem dobrotnikom, med njimi tudi kranjski hranilnici ter pozivljaj otroke in starše, naj bodo svojim dobrotnikom hvaležni. Potem se je vršila razdelitev daril. Otroci so dobili jako mnogo vsakovrstnih koristnih reči in jedil, in vladala je med njimi prav presrečna radost. Odbor- nicam in darovalkam ter darovalcem so hvaležni pogledi srečnih otrok pač najboljše plačilo za njih žrtve in za njih trud. Ko je bila razdelitev daril končana, je imel g. kanonik Kalan govor, v katerem se je zahvalil g. deželnemu pred- sedniku za udeležbo in odboru za njegov trud. Slovesnost sta zaključila s primernima deklamacijama neki šolar in neka šolarica.

Častnim občanom je soglasno imenovala občina št. Pavel pri Preboldu svojega dolgoletnega, mnogozaslužnega, sedaj že vpokojenega nadučitelja g. Josipa Vidica v pri- znanje njegovih obilnih zaslug, ki si jih je pridobil v svojem 38 letnem službovanju na polju izomike in vzgoje šentpavelske mladine in kot izvrsten gojitelj sadjarstva — ter mu je 19. m. m. na slovesen način izročila krasno izdelano častno di- plomo. Isti dan mu je izročilo hkrati svojo častno diplomu tudi „Savinsko učiteljsko društvo“, ki je g. Vidica v pri- znanje kot ustanovnika in večletnega predsednika tega društva — soglasno imenovalo svojim častnim članom. K tema dvema odlikovanjema gosp. Vidicu srčno čestitamo!

Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske šole v Gorici so napravile izpit učiteljske sposobljenosti a) za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom gospo- dične: Babnik Antonija, Bajc Marija (za slov. lj. šole z odliko), Bavdek Leopolda, Debevec Helena, Fajgelj Cecilija, Fischer Marija (obe z odliko), Gerželj Ana, S. Gornik Ambrozija, Klein Ana, S. Kopač Anzelma, Košir Valerija (italj. kot predmet), Lavrenčič Klementina, Velepič Marica, Zevnik Terezija; b) za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gospodične Čopič Franja, Kav- čiž Ema, Makuc Elizabeta (nemščina kot predmet), Per- havec Marija (nemščina kot predmet), Podgornik Kata- rina, Zmrzlikar Karolina (nemščina kot predmet), Zupan- čiž Karolina (nemščina kot predmet); za ljudske šole z nem- škim učnim jezikom gospodične Schwarzer Marija, Strud- hoff Marija in pl. Wawra Ozita (z odliko).

Običajna zborovanja „Slov. učiteljskega društva“, „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Društva slovenskih učiteljev“, katera so bila do zdaj o Božiču, bodo v prihodnje vselej na Velikonočni torek.

Klavern stvor je gorenjska slomškarija. Prvega občnega zbora so se vdeležile samo tri učiteljice in en sam učitelj, pač pa sedem gimn. profesorjev in suplentov iz Kranja in več duhovnikov.

Naloge pri pismeni usposobljenostni preiskušnji v Ljubljani.

A. Meščanske šole.

I. Pedagogika.

Induktion und Analogie. (Ihr Wesen und ihre Bedeutung für Wissenschaft und Unterricht.

1. Induktion und Deduktion und Anwendung derselben im Unterrichte bei den Lehrfächern der gewählten Gruppe.

2. Pouk v koncentričnih krogih; njegova dobra in slaba stran, v prvi vrsti z ozirom na predmete vaše skupine.

II. Nemški jezik.

„Natur, Geschichte, Leben, Religion als Vorwürfe und Quellen für die Kunst, besonders die Poesie.“

III. Zemljepis.

1. Eine Kartenskizze von Krain mit einem Culturbilde dieses Landes.

2. Erklärung der scheinbaren Bewegung der Sonne für den Horizont des nördlichen Polarkreises.

3. Die außereuropäischen Besitzungen Deutschlands mit den wichtigsten Handelsartikeln.

IV. Zgodovina.

1. Uebersichtliche Darstellung der Völkerwanderung und die damaligen Staatenbildungen.

2. Das Zeitalter Maximilian I.

3. Die Ländererwerbungen unserer Monarchie im 19. Jahr- hunderte.

V. Matematika.

1. Es ist die Gleichung

$$\sqrt{x+2} = \sqrt{x-3} + \sqrt{x+9} \quad \text{aufzulösen.}$$

2. Den Aufzinsungsfaktor für 5 %, halbjährige Kapitalisierung und 6 Jahre ist auf Dezimalen ohne Gebrauch von Logarithmentafeln zu berechnen.

3. Wie viele m^2 überschaut man aus einem Luftballon, der 2500 m über den Erdboden schwebt?

VI. Prirodopis.

Es ist das Laubblatt in anatomischer und physiologi- scher Hinsicht zu beschreiben.

VII. Prirodoslovje.

1. Sphärische Spiegel. Graphische Darstellung und Besprechung der Bilder für verschiedene Stellungen eines Gegenstandes vor dem sphärischen Spiegel.

2. Die saure Gährung ist ihrem chemischen Prozesse nach zu erklären und die Essigbereitung zu erörtern.

VIII. Lepopisje.

Bistvo, raba in namen pisnih metod v meščanski šoli je kratko razložiti. — In den in der Bürgerschule gebräuch- lichen Schriftarten ist folgender Satz niederzuschreiben:

Furcht Gottes ist zwar der Weisheit Anfang, doch die Liebe ist des Gesetzes Erfüllung. — Saurin.

IX. Prostoročno risanje.

Je eine Gruppe von Gegenständen, Krug, Schachtel u. Rettich. — die Agave. — Blumentopf, Schüssel, Apfel. Schüs- sel, Schachtel, Töpfchen, resp. eine Topfpflanze ist mit mög- lichster Berücksichtigung der Licht- und Farbenwirkung dar- zustellen. Die Wahl des Darstellungsmaterials ist freigestellt.

X. Geometrično risanje.

1. An einer nach Ostnordost gerichteten, auf einem Damme liegenden, 6 m breiten Straße, welche auf einer Holz- brücke mit einem Steinpfeiler einen 10 m breiten Fluß über- setzt, liegt an der linken Seite ein rechteckiger Grundkom- plex von 40 m Straßenfront und 120 m Länge. An der Strasse ist ein Streifen von 2 m Breite freigelassen; hieran schließt sich ein 40 m langer Baugrund, auf welchem 10 m von der Strasse entfernt, symmetrisch ein rechteckiges Gebäude aus Stein, von 20 m Länge und 12 m Breite errichtet ist. Im

Hofe rechts steht ein hölzernes Nebengebäude von 8,5 m Länge und 4 m Breite. Dann kommt man in den 20 m langen Gemüsegarten und hierauf in den Obstgarten. Letzteren durchfließt von Ost nach West ein Bach von 2 m Breite, im Garten einen kleinen Teich bildend. Rechts in der Ecke steht auf einer Anhöhe ein gemauertes achteckiges Lusthaus. Wege und hölzerne Brücken sind einzuzeichnen.

Vor der Brücke ist links von der Strasse eine nasse Wiese, rechts Nadelwald; nach der Brücke sind rechts Laubwald und Gestrüppe, links Felder und Weingärten.

Es ist ein Situationsplan im Maßstabe 1:800 anzufertigen.

2. In einer horizontalen Ebene liegt über Eck ein Quadrat von 12 cm Seitenlänge, welchem ein Kreis eingeschrieben ist. Diese Figur ist um eine Diagonale des Quadrates um 45° zu drehen und auf die horizontale Ebene zu projizieren.

3. Eine sechseckige regelmäßige Pyramide, deren Grundkante 4 cm und deren Höhe 8 cm beträgt, wird durch eine Ebene, welche die Höhe halbiert und mit der Basis einen Winkel von 60° bildet, geschnitten. Es ist die Schnittfigur zu konstruieren und in das Netz der Pyramide einzuzeichnen.

4. Wie bestimmt man den Schnitt einer Geraden mit einer Fläche und mit einem Körper? Beim Prisma und bei dem Kegel soll der Vorgang auch durch eine parallelperspektivische Skizze veranschaulicht werden.

B. Ljudske šole.

I. Pedagogika.

Kako je pri pouku buditi ljubezen do domovine in vladajoče rodbine?

II. Nemški jezik.

Inwiefern wirkt die Betrachtung der Natur veredelnd auf das Kindesgemüt, und wie soll der Lehrer beim Unterrichte dieses Ziel anstreben?

III. Zgodovina.

Welche Tugenden werden durch die Geschichte besonders gepflegt (mit Beispielen). —

IV. Matematika.

1. Trgovec dobi iz Trsta 4 zaboje grozdjčja, imajoče 972 kg nečiste teže, tare se računni po 18 kg od zaboja, 100 kg čiste teže po 60 K, senzarije $\frac{1}{2}\%$, provizije 2% ; carina, vozina in drugi stroški znašajo 137 K 30 h; po čem mora prodati kg, ako hoče imeti 15% dobička?

2. Površina pokončnega jednakostraničnega cilindra znaša $169,56 \text{ dm}^2$; za koliko je njegova telesnina večja od telesnine njemu vrtanega pokončnega stožca, ki ima isto višino?

3. Die Division einer ganzen Zahl durch einen gemeinen Bruch ist an passenden Beispielen methodisch zu entwickeln.

V. Prirodopisje.

„Kragulj“ (Habicht). Metodična obravnava v IV. šolskem letu.

VI. Prirodoslovje.

Zračni tlak. (Metodična obravnava v 4 šol. letu.)

Listnica uredništva.

Vsem somišljenikom: srečno in veselo Novo leto!
— Rešetar V.: Prihodnjič.

Listnica upravnštva.

Na ovitku izkazana je danes naročnina „Tovariševim“ naročnikom. Obenem so priložene položnice, katerih se blagovolite poslužiti za poravnanje naročnine. Vsem naročnikom: Veselo Novo leto!

Upravništvo.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 2600.

Kranjsko.

Na dvorazrednici v Št. Vidu pri Vipavi je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 6. januarja 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Postojini.

Št. 1861.

Na štirirazrednici v Starem trgu pri Ložu razpisuje se izpraznjeno nadučiteljsko mesto v zopetno popolnitev. Prošnje za to mesto so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 11. januarja 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu dne 10. decembra 1902.

Št. 1834.

Na dvorazrednici v Blokah je učno mesto popolniti. Prošnje za to mesto so predpisanim potom semkaj vlagati do 11. jan. 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu dne 10. dec. 1902.

Št. 2333.

Na trirazredni ljudski šoli na Raki in na dvorazredni ljudski šoli v Velikem Podlogu razpisuje se s tem po jedno učno mesto s postavnimi dohodki v definitivno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za te službe naj se predpisanim potom vlagajo tu sem do 2. januarja 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem dne 5. decembra 1902.

Št. 1991.

Na enorazrednici v Selih pri Šumbregu razpisana je služba učitelja-voditelja v stalno nameščenje. Plača postavno določena, stanovanje prosto. Prošnje vlagati je do 29. decembra 1902 pri c. kr. okr. šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo dne 30. nov. 1902.

Št. 2566.

Na štirirazrednici v Žužemberku razpisana je služba učitelja s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje in je prošnje vlagati do 10. januarja 1903 pri c. kr. okr. šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okr. šol. svet v Rudolfovem dne 7. decembra 1902.

Št. 2302.

Štajersko.

Na petrazredni ljudski šoli pri sv. Marku blizu Ptuja se bo do Velike noči 1903 stalno namestila učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu.

Moškim prosilec dovolj krajni šolski svet brezplačno stanovanje, obstoječe iz ene sobe, kuhinje in kleti v šolskem poslopu.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje s spričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Marku, pošta Ptuj, do 11. januarja 1903.

Okrajni šolski svet v Ptui, dne 10. decembra 1902.

Ivan Bonač

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 5 in 6

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo izbornega papirja, pisalnih in risalnih šol. potrebščin, zvezkov in zapisnikov.

Priznana izborni svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda Hardmuthovega fabrikata vedno v zalogi. Ceniki na zahtevo gratis in franko.

Solidna vezava knjig za šolske knjižnice itd. po nizki ceni v lastni knjigovoznici.

Ravnokar je izšel v moji zalogi krasen slovenski

skladni koledar

v moderni obliki. Komad 70 vin., po pošti 80 vin.

„Učiteljski Tovarš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.